

Rozhovor se zdejší největším hospodářem...

Miroslav Hájek / foto: autor

Bývaly doby, kdy pojem velkostatkář znamenal solidní postavení. Třeba jako továrník, velkopodnikatel či uhlobaron. Čtyři desetiletí předchozího režimu ale významy slov změnilo; výraz velkostatkář byl spolu s dalšími odvržen do jednoho pytle s ocejchovanými podvodníky, zloději a lichváři.

Doba se sice změnila, ale podvodníci, zloději, lichváři fungují i dnes vesele dál; na stejných principech jen modernějšími metodami. Co však s tím velkostatkářem? Napsat dnes o někom, že je velkostatkář, hrozí stále nebezpečí, že by skončil ve zmíněném pytli s podivnými podnikateli... Vždyť i nejmladší generace ještě v pohádkách vidá velkostatkáře jako jakési příživníky, tyjící z práce poctivě pracujících rolníků. (A to už ani nemluvě o tom, že mnozí z této nejmladší generace věří, že potraviny se vyrábějí v super a hypermarketech.)

Pro zemědělce, kteří našli odvahu hospodařit na poli a dobývat ze země něco k snědku, jsme už mezitím našli náhradní pojmenování – farmář. Jenomže mně to tak nějak k našemu dnešnímu hostovi nesedí. Snad na závěr pochopíte proč... Hospodaří na jediném velkostatku ve Velkých Popovicích a okolí... ale mimo jiné zaměstnává jen svou rodinu. Pan Jaroslav VOREL...

Jaroslav VOREL

narozen 9. května 1964 na Barochově
manželka Hedvika,
dcery Jana, Hana, synové Jaroslav a Tomáš

Foto z rodinného archivu :
část rodinného společenství Vorlů (Jaroslav uprostřed)

Vím, že pocházíte z Barochova a že jste tam už za bývalého režimu vlastně v zemědělství dělal. Ale ne přímo na poli, že?

Je to tak. Pocházím z malého hospodářství, ale jsem vyučený truhlář, a tak jsem dělal v tehdejší přidružené výrobě svojí profesi. A myslím, že jsem byl i jeden prvních živnostníků, když mi tehdy od 1. dubna 1989 povolili v mém oboru podnikat.

Jak jste se dostal z Barochova na statek do Velkých Popovic?

My jsme na Barochově vždycky hospodařili, jak to tenkrát tedy šlo, v malém... máma měla jednu, maximálně dvě krávy, takže když nám pak počátkem devadesátých let vrátili 12 hektarů v restituci, rozhodl jsem se, že k truhlářině budu ještě v malém hospodařit. Jenomže velmi rychle jsem pochopil, že dvanáct hektarů mě neuživí, navíc se k tomu začaly uplatňovat první finanční podněty (i když se jim snad ani tehdy ještě neřikalo dotace), které jasně byly nasměrované ne těm, co by chtěli běhat s kravkou zapraženou kolem políčka, ale těm, co budou mít odvahu hospodařit ve větším. K tomu šly zemědělské podniky do privatizace, takže jsem se prostě rozhodl seknout s truhlářinou a zkusit jít do té privatizace.

Ale že právě v Popovicích...?

Máma pochází z Lojovic, tam – co si teď brácha staví dům – jsme měli druhé hospodářství. Takže jsem i tady k tomu měl nějaký vztah. V dvaadvadesátém jsem tedy udělal svou první velkou půjčku, koupil restituční podíly a pronajal si od lidí pole v okolí od Křivé Vsi po Brtnici.

To bylo za dost peněz...

Bylo. Tehdy jsem myslel, že lidi vyplatím za deset let, ale musím přiznat, že se mi to nepodařilo, nakonec se to protáhlo na patnáct. Každopádně teď už mám splaceno.

Ty začátky asi nebyly jednoduché, že?

To vám povím, že ne. Nejhorší ze všeho bylo přebírání tady té farmy v Brtnici, která patřila původně pod státní statek Říčany. Areál leží na ploše téměř 3 hektary a stojí zde všechny budovy, které jsou k zemědělskému podnikání potřeba.

Dne 1. března 1993 jsem sice měl podepsané veškeré dekrety na vydání od státu, ale ještě dalších pět let trvalo, než nám to ve skutečnosti likvidátoři vydali. A když vám řeknu, že v katastru na listech vlastnických se to objevilo až v roce 1997, uděláte si obrázek, kolik let za státní peníze parta nějakých lidí něco neustále přepočítávala a zkoumala. Privatizace na deset let.

Kolik tedy teď vaše hospodářství má hektarů?

Dneska to je 500 hektarů. Mých vlastních je ale jen 50, ostatní mám v nájmu. Za ně platím pravidelně ročně pachtovné.

A jaká je struktura vašeho hospodaření?

Těžištěm je rostlinná výroba na 380 hektarech orné půdy, z toho asi 100 hektarů děláme řepku na vývoz, asi 100 hektarů máme pšenice, na menší části je ječmen a na 120 hektarech s trvalým travním porostem chovám cirká 100 kusů dobytka.

Co vás tedy nejvíc živí?

Rostlinná výroba.

Prý nejvýhodnější na peníze je ta řepka.

Ano, ale já patřím mezi ty, co se snaží dodržovat klasický osevní postup se střídáním rostlin, takže na řepku dojde na jednom místě tak za 4 až 6 let. Na druhou stranou jsme skončili s kukuřicí.

Ale vidět jste v okolí spíše svými stády skotu. Zjevně to však nejsou kravky na mléko...

V živočišné jsme s krávami na mléko začali, ale když jsme došli do situace, že nám zůstalo v jednu chvíli nezaplacených faktur za mléko za 1,5 milionu korun, přivedlo nás to málem na pokraj krachu. V té chvíli jsme se rozhodli přejít křížením z holštýnského mléčného plemene na masné. Teď už chováme jen francouzské masné plemeno Charolais. Po většinu roku máme krávy s telaty venku, na farmě zůstávají jen býci na výkrm.

Takže pohoda? Kravky se postarají o sebe prakticky samy, stačí jen trocha vody a občas je přehnat jinam, když spasou, ne?

Pohoda? To ani omylem. Od chvíle, kdy jsme vstoupili do Evropské unie, se ze mě stal papírový kašpárek, co neustále něco vyplňuje. Když vám jen pro ilustraci řeknu, že je třeba i předepsán počet kusů skotu na hektar. A víte proč? Kvůli produkci výkalů a metanu, které nesmí překročit normu. Abych došláhl na dotace, musím přitom tyhle, mnohdy podivuhodné normy respektovat, všechno počítat a řádně zaznamenávat, aby když přijde kontrola, to sedělo.

Neříkejte, že do Lojovic přijeli evropští komisaři počítat, jak předpisově vám tu kravky s odpouštěním prdí?

To byste se divil. Už dvakrát tu byli. Ne přímo třeba na tohle, ale pokaždé jsem z nich měl pocit, že jejich hlavní starostí je najít něco, aby vám mohli zkrouhnout ty dotace, abyste nedostal možné maximum. A tady musím dodat, že to byli Češi. Tak jsem tomu nerozuměl... když my do té unie něco musíme dávat, měl by být zájem českých úředníků získat zpět co nejvíc. Ale mně přišlo, že dělají všechno proto, abysme dostali co nejmenší.

Avšak popravdě, bez dotací by to asi dnes nešlo hospodařit...

To docela určitě. Záleží na tom, jak se v nich zorientujete a na kolik z nich dosáhnete.

Prozradte, na kolik dosáhnete vy?

Troufnu si říct, že na 80 % z těch, co pro nás připadají v úvahu. Samozřejmě mám myslí celkem, tedy i dotace na dobytek, na stroje, na úroky z úvěrů atd. Při současných cenách mašin bych si je jinak než z dotace nemohl dovolit.

Tedy z jiného soudku... jak jako zemědělec hospodařící kousek za hranicemi Prahy vnímáte developerské rozlézáni města do polí?

To přesně poznáte i vy, o který pozemek má nějaký developer zájem. Protože hned dostanu od vlastníka výpověď a přestanu ho tedy obdělávat. Leží ladem a dává tak najevo, že je na prodej. Typickým příkladem z nedávné minulosti bylo pole v Dalešákách, kde se teprve teď po deseti letech začalo něco dít. Snad deset let leželo ladem.

Zeptám se, hospodaříte dost ekologicky? Co třeba včelaři, rybáři a myslivci, nestěžují se na vaši chemii?

Řeknu to takhle... sám jsem včelař a nejen kvůli tomu, ale už i třeba kvůli pivovarským studním v okolí si prostě nemůžeme dovolit nehospodařit s chemií více než rozumně. Nejen, že se sem pravidelně chodí kontroly na dodržování režimu hospodaření v ochranných pásmech kolem zdrojů pitné vody pro pivovar, ale i oni sami si to velmi pečlivě hlídají.

Jak si povídáme, uvědomuji si – třeba i proto, že tu s námi sedí také vaše dcera – že vy jste vlastně rodinný podnik, že?

Jasně. Celý podnik jsme vlastně dvě rodiny – ta moje a bráchy Vency z Lojovic, plus zaměstnáváme třetího bráchu a dalšího jednoho až dva lidi.

Hospodařit takhle kousek od Václaváku mi připadá v dnešních poměrech tak trochu hrdinství. Jak vidíte budoucnost zemědělství v takových místech, jako žijeme my? Myslíte si, že se jako statkář dožijete ve stejném postavení důchodu?

Určitě. Pravda je, že cítím především to ubývání pozemků rok co rok. Ale na druhé straně jako člověk věřící, že všechno má svůj řád, zase vnímám, že o naše hospodaření nemají takový zájem velké nadnárodní firmy, které tyhle naše hodně nesourodé a roztržitěné pozemky nezačínají. Protože pro ně jsou efektivní jen velké lány. Já našim políčkům říkám měňavky. Typické pro ně je, že je dost spásá zvěř z lesů a naopak zase od zástavby je ničí lidi, když vyvážejí svůj odpad.

Stále? Já chtěl věřit, že třeba i s nově fungující kompostárnou se to zlepšilo...

Ale kdepak. To naprosto přesně vidíte, kde se představuje, že pod první mezí se hned objeví celá řada suti. Nechci nikomu šahat do svědomí, ale když už lidi zaplatí firmě za odvoz odpadu, třeba by je mohlo i zajímat, že to firma neodvezla podle faktury suť na skládku, ale vysypala za prvním rohem. A to nebudu radši mluvit o hromádách odpadu z autoservisů, o haldách starých pneumatik. A protože my jsme v té přírodě prakticky furt, jsme z toho nešťastní, když lidi si přírodu tady neváží a doslova pro pár ušetřených korun se bezohledně zbavují odpadu. Mě to štve i proto, když vidím, kolik platím za tu naši moderní techniku, které je dnes už vyvíjena tak, aby byla k přírodě co nejšetrnější. Staří hospodáři to ocení, co ty stroje dnes umí, jak hýčkají pole.

To jste mi ovšem nahrál: ono ani tady ve vašem areálu to nevypadá právě na parkovou úpravu. Někdo může i namítnout – Hájek s ním dělá rozhovor a on nám tady přitom dělá ostudu. Jen těch starých nepoužívaných strojů, co tu je...

Na ty mašiny mi nešahajte, každá z nich má nějakou svoji historii a já bych v budoucnu z nich chtěl mít takové nějaké zemědělské muzeum. Ale určitě máte pravdu, co se vzhledu našeho areálu týká. Jenže berte to tak, že já patnáct let splácel lidem za podíly a pole. K tomu jsem se pak musel snažit obnovovat především hospodářskou techniku, protože ta jde kupředu hrozně rychle. Takže dnes, co dokáže stroj na jednu projíždě pole, na to dříve byla na něj vjet dvakrát i třikrát. To se neomlouvám, jen konstatuji, že do toho kdybych neinvestoval, už jsme dávno skončili. A pokud jde o ten areál, ono se to zvenku opravdu nezdá, ale třeba jsme už generálně zrekonstruovali jednu z těch tří velkých hal, takže teď konečně stoprocentně vyhovuje na skladování píce, krmiv i strojů, je s aktivním větráním pro skladování obilí.

Takže nějaký příslib razantní proměny vzhledu areálu v nejbližší době z vás asi nedostanu, co?

To opravdu ne, ale slíbit můžu jen, že krůček za krůčkem se to zlepšovat bude. Třeba zeleň podél silnice jsme se snažili už vylepšit.

A na závěr tedy poslední dvě otázky: Z čeho má hospodář na Brtnici největší starost, a naopak co mu dělá největší radost?

Starost? To nechme stranou, přece nebudu mluvit o kroupách a tak... To já radši o té radosti. Protože té mám opravdu v poslední době dost. Když vidím, jak se nám dobře daří prodat všechno, co produkujeme... ale hlavní mojí radostí je, když vidím, že nejen nás, ale i všechny naše mladé hospodaření baví, a že kolem něj chtějí v nějaké podobě pohybovat. Jednoho baví mašiny, další zase třeba koně... Jsme tu spokojeni.

Inu, upřímně řečeno tomu docela věřím. Když vám prozradím, že pro pana Vorla je největší pochoutka (tedy vedle nějakého toho pivíčka) namazat si plátek tvrdého tvarohu (ovšem domácího, od paní Hedy) pěkně domácím máslem (samozřejmě také od manželky), pak možná pochopíte, že těžko někde jinde, než na statku, by byla hlava této rodinné firmy ve svém živlu.

Děkuji za rozhovor.